

N:o 168.

Af herr **K. A. Staaff**, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om förslag till betryggande bestämmelser i fråga om kungörande af slutting.

Vid förra riksdagen tillät jag mig väcka en motion af följande lydelse:

»I 2 § kongl. förordningen angående kungörande af tiden för allmänna tingssammanträden i vissa domsagor samt för afslutande af ting den 21 mars 1884 stadgas, att tiden för afslutande af ting, der afslutandet till särskild dag utsättes, skall genom domhafvandens försorg förut kungöras i tingslagets kyrkor.

Då en domhafvande, som håller ett ting exempelvis i början af februari, ju kan utsätta tid för samma tings afslutande till hvilken dag och månad, han behagar, under vårens eller försommarens lopp, kan nyss anförda bestämmelse, som tillåter domhafvanden att inskränka publice-randet af sluttinget till en kungörelse i tingslagets kyrkor söndagen före tingets hållande, tydligen på ett oskäligt sätt betunga de rättsökande eller deras — ofta ej ens å orten vistande — ombud, hvilka icke hafva någon annan genom lagstiftningen dem beredd möjlighet att med säkerhet erfara dagen för sluttinget än att söndag på söndag låta efterhöra, om kungörelse i kyrkan skett.

Då man betänker, att i tvistemål sluttinget utgör utgångspunkten för den öfverallt lika korta tiden för vads erläggande, och att följaktligen svår rättsförlust kan följa af ett förbiseende af sluttingstiden, torde det äfven böra erkännas, att bestämmelsen i fråga är egnad att sätta rätts-säkerheten i verklig fara.

Huruvida ändring lämpligen bör ske på det sätt, att dagen för tings afslutande tillkännagifves redan å sjelfva förhandlingsdagarne, eller att det ålägges domhafvanden att längre tid än några dagar förut och jemväl i tidningarne kungöra sluttingsdagen eller att till äfventyrs veder-

börande hofrätter böra i god tid erhålla underrättelse om densamma eller på ännu något annat sätt, derpå skall jag för närvarande icke inlåta mig, då jag håller före, att ämnet torde behöfva en utredning, som lämpligast öfverlemnas åt Kongl. Maj:t.

Och får jag för den skull vördsamt föreslå,
att Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t måtte anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till mera betryggande bestämmelser i fråga om kungörande af tiden för avslutande af ting.»

Angående denna motion utlät sig lagutskottet sålunda:

»Ehuru några större olägenheter af nu gällande stadgande om kungörande af slutting, så vidt utskottet kunnat erfaras, icke hafva uppstått, i det vederbörande domhafvande i allmänhet låtit sig angeläget vara att föranstalta om dylik kungörelses uppläsande i tillräckligt god tid, anser utskottet motionärens hemställan dock förtjena beaktande. Nuvarande lagbestämmelse synes nemligen icke innebära full trygghet för att allmänheten i god tid får kännedom om tiden för tings avslutande, och utskottet har sig bekant, att till följd af långsam postgång fall inträffat, då kungörelse om slutting kommit att uppläsas först en eller ett par dagar före detsamma. Visserligen utgår vadetiden först en vecka efter det domen afkunnats, och vederbörande parter torde därför, äfven om de till följd af kungörelsens sena uppläsande icke hunnit infinna sig till sluttinget, ändock haft tid att bevara sina fatalier; men uppenbart synes vara, att lagstiftaren bör söka förebygga blotta möjligheten deraf, att tiden för sluttingen, låt vara i undantagsfall, på sätt nu omförmälts, kungöres så sent, att rättsförluster i följd deraf kunna uppkomma.

Beträffande frågan, huru den ifrågakända lagändringen bör åvägbringas, vill utskottet såsom sin åsigt framhålla, att något åläggande för domaren att redan å sjelfva förhandlingsdagarna tillkännagifva dagen för tingets avslutande icke är lämpligt eller ändamålsenligt. Först och främst möter härvid det hinder, att tiden för uppsättande af alla de handlingar, som skola å sluttinget föreligga färdiga, icke kan beräknas, förr än alla förhandlingarne äro avslutade, och att äfven då det icke med bestämdhet kan sägas, hvilken dag arbetet kan blifva färdigt. Extra förrättningar kunna vålla, att arbetet å sjelfva tinget för någon tid måste läggas å sido. I fall domaren därför skulle vara skyldig att, så snart handläggningen af de till ett ting eller tingssammanträde hörande mål och ärenden vore avslutad, underrätta parterna om dagen för sluttinget, skulle

han, för att vara säker på att då hafva allt färdigt, nödgas utsätta sluttinget till en långt senare dag, än eljest kunde ega rum. Härigenom skulle ofta onödigt dröjsmål vållas för parterna, under det att sluttinget nu, då domaren icke behöfver bestämma dagen för detsamma, förr än han kan beräkna, när arbetet med tinget är färdigt, ofta kan hållas långt tidigare.

Något hinder mot stadgande af skyldighet för domaren att senast viss kortare tid före sluttinget derom utfärda kungörelse torde deremot ej möta; och äfven synes det böra tagas under öfvervägande, huruvida ej annonsering i lämplig tidning bör om tiden för sluttinget ega rum.

Den närmare utredningen härom torde emellertid lämpligen böra genom Kongl. Maj:ts försorg åvägabringas, och hemställer alltså utskottet, att Riksdagen, i anledning af herr Staaffs ifrågavarande motion, måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till i ofvan angifvet syfte ändrade bestämmelser i fråga om kungörande af tiden för afslutande af ting.»

Utlåtandet bifölls af Andra Kammaren utan votering. Första Kam-maren afslog det deremot efter derom framställda yrkanden af tvenne kammarens ledamöter, begge landtdomare.

De skäl, som desse motståndare anförde, synas mig emellertid långt ifrån afgörande.

Dels förmenades, att, då redan nu gällande lagstiftning — kongl. förordningen den 21 mars 1884 — stadgar, att tiden för tingets afslutande skall genom domhafvandens försorg förut kungöras i tingslagets kyrkor, det »för hvarje förnuftig menniska» vore alldeles klart, att stad-gandet vore att tyda endast på det sätt, att kungörelsen om tingsafslut-ningen skall meddelas så tidigt, att vederbörande parter må kunna, om de så önska, der inställa sig för att bevaka sin talan.

Dels framhölls, att, derest dagen för sluttinget skulle utsättas någon längre tid innan det hålles, sådant i allmänhet skulle medföra den olä-genhet för parterna, att sluttingen komme att ega rum senare, än nu är fallet, då domaren icke skulle våga att, medan ännu tingsarbetet vore helt eller delvis ofärdigt, bestämma tingets afslutande till en så pass tidig tidpunkt, som eljest möjligen kunde ske.

Hvad nu det första skälet beträffar, så låter det visserligen bra, att samtliga underdomare å landet skulle tolka lagens ord så helt och hållet i parternas intresse, att de utan vidare skulle öfversätta förordningens »förut» med »i god tid förut».

Men för »hvarje förnuftig menniska», som har den allra ringaste erfarenhet om huru strängt formelt embetsmän pläga tyda de lagbestämmelser, hvilka innefatta föreskrifter för dem sjelfva, lär det nog vara uppenbart, att, derest omständigheterna göra det lämpligt för en domare, han utan tvekan tillgodogör sig den vidsträckta valfrihet i afseende på kungörelsetiden, som ordet »förut» obestriddigen innebär, likasom det är en tydlig öfverdrift, då den ene af motionens motståndare antydt, att ett kungörande alltför kort tid före tinget med nuvarande lagstiftning skulle kunna medföra ansvar för domaren.

Och hvad angår talet om att den af mig föreslagna reformen skulle för parterna medföra olägenhet genom att sluttingen blefve längre undanskjutna, så må jag för det första säga, att efter min mening är det af mindre vigt, när sluttinget hålles, än att det beständigt hålles vid ungefär samma tidpunkt. Hvad som nu utan någon anmärkning kan försiggå, nemligen att tidpunkten för ett slutting i samma tingslag kan vaxla från ett år till ett annat med veckor ja månader, och att detta kan bero på domarens hänsyn till sina enskilda angelägenheter, är efter min mening ett högst betänkligt resultat af den i senare tider införda sluttingsinstitutionen. Men om för öfrigt allenast lagutskottets antydan, att i den nuvarande lagbestämmelsen skulle inskjutas en föreskrift om, att kungörelsen skall ske icke blott förut, utan viss kortare tid förut, samt att annonsering derom till äfventyrs skulle stadgas, komme till utförande, bortfaller ju alldeles den nu berörda invändningen.

Då jag således ej kan finna något i ringaste mån talande skäl vara anfördt emot mitt förslag, och då jag tillika antager, att utredningen om lämpligaste sättet att afhjelpa den af mig framhållna olägenheten bör utan någon på förhand gifven begränsning öfverlätas åt Kongl. Maj:t, tillåter jag mig vördsamt upppepa mitt vid förra riksdagen framställda förslag:

att Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t måtte anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till mera betryggande bestämmelser i fråga om kungörande af tiden för afslutande af ting.

Stockholm den 28 januari 1898.

Karl Staaff.